

የዝናብ ውሃ አጠቃቀም ስርዓት በኢትዮጵያ ደጋማ ቦታዎች የተሻሻለ አሰራር አወቃቀር ትልም እና ተግባር ላይ ማዋል

የውሃ እጥረት እና የአፈር መሸርሸር በሚሊዮን የሚቆጠሩ ከሰህራ ቦታዎች ነዋሪ የሆኑ ቤተሰቦች ኑሮ ላይ ከፍተኛ ተፅዕኖ አለው። ለሰዎች እና ለእንስሳት ምግብ ለማምረት የሚያስፈልገው ውሃ በአካባቢው የሚገኘውን ውሃ ከ 70-90% ይወስዳል። በማደግ ላይ ያለውን የህዝብ ብዛት ፍላጎት ለማሟላት የመሬት መሸርሸርን መቆጣጠር እና የውሃ አጠቃቀምን ማሻሻል ያስፈልጋል። ብዙ ምግብ በጥቂት ውሃ መመረት አለበት።

በኢትዮጵያ ደጋማ ቦታዎች ምርታማነት እና ገቢን ለመጨመር አንዱ ተስፋ ሰጪ ቴክኖሎጂዎችን እና እቅዶችን ካለው አካባቢ ጋር አስተማማኝ በሆነ መንገድ ማቀናጀት ነው።

ይህ አሰራር አካባቢውን በበቂ ባለመረዳት ቀደም ብሎ የነበረውን ውሃን ውጤታማነት እና የግብርና እድገት ጥረቶች ለማሻሻል ይረዳል።

ፍላጎት ...

ይህ የተሻሻለ እቅድ እና ስርዓትን ያተኮረ የግብርና ውጤታማነት ግብዓት በተለያዩ የኢትዮጵያ ደጋማ ቦታዎች እድገት እና ሁኔታዎች ይሰራል።

በመጀመሪያ መንግስት፣ ለጋሽ ድርጅቶች እና ህብረተሰቡ በምርምር እና ስርዓት ላይ የዋለው መውደብ ንዋይ የገጠሩን ነዋሪ ድህነት ለመቀነስ እና የውሃ ብክነትን እና የአፈር መሸርሸርን ለመቀነስ መዋል አለበት።

በሁለተኛ ደረጃ ብዙ ጠቃሚ የሆኑ ከዝናብ ጋር ተያያዥነት ያላቸው ቴክኖሎጂዎች እና አሰራሮች ስርዓት አነስተኛነት ተፈላጊውን ውጤት አለማምጣቱ።

በሶስተኛ ደረጃ የዝናብ ውሃ ምርታማነትን መጨመር አነስተኛ ገበሬዎች ከአዳዲስ ገበያ ጋር ላላቸው ግንኙነት ጠቀሜታ እና ተገቢ መሆኑን መረዳት ስለተቻለ።

በአራተኛ ደረጃ በጥቁር አባይ ተፋሰስ ውስጥ ለገበሬው የተሻሻለ አሰራርን ለማምጣት የሚሰሩት ተቋማት እና ፕሮጀክቶች በተገቢው አለመቀናጀት። የዚህም ውጤት ማለትም የገጠሩን ነዋሪ ኑሮ ለማሻሻል እና የተሻሻለ የግብርና አሰራር እና ምርታማነት ዝቅተኛ መሆኑን።

እነዚህ የተሻሻሉ አሰራሮች ቴክኖሎጂ ቀመስ ቢሆኑም ተገቢውን የፖሊሲ እና የተቋማት ድጋፍ ስላላገኙ የታቀደው ለድህው የህብረተሰብ ክፍል ተደራሽነታቸው እና ኑሮአቸውን የማሻሻል አላማ ግቡን ሊመታ አልቻለም።

በአምስተኛ ደረጃ በምርምር እና በልማት ግንኙነት መካከል ያለው ክፍተት በመልከዓ ምድሩ ላይ ያለውን ችግር በተቀናጀ አሰራር መቅረፍ ችግር መፍጠሩ ናቸው።

ፎቶ - A. Notenbaert

ፕሮጀክቱ ...

የአባይ ተፋሰስ ልማት አንዱ ክፍል ቴክኖሎጂዎችን እና ወይም አጠቃላይ የስራ እቅዶችን ከአካባቢው ጋር ማቀናጀት ነው። አንድ ወጥ የዝናብ ውሃ አጠቃቀም ስርዓት አካባቢ ተኮር ካልሆነ ባመዘኙ አግባብ አይኖረውም። ለላይኛው ተዳፋት አንድ አይነት የስራ ዕቅድ ወይም መለኪያ አግባብ አይሆንም።

የተሻሻሉ ቴክኖሎጂዎች ዘላቂነት ከሌሎች በተጨማሪ በሚከተሉት ምክንያቶች ተፅዕኖ ሊኖርበት ይችላል። እነርሱም የምድር ክፍታ፣ የዝናብ ስርጭት፣ የመልከዓ ምድሩ አቀማመጥ፣ የአፈር አይነት፣ የግብዓት እና ምርት ገበያ ሁኔታ፣ የሰብል እና የከብት ግንኙነት፣ የህብረተሰቡ ቅንጅት፣ የአካባቢውን ባለስልጣኖች አመለካከት፣ መንግስታዊ ያልሆኑና ሌሎች የልማት ድርጅቶች በአካባቢው መኖር ናቸው።

ፕሮጀክቱ ለአካባቢው ተስማሚ የሚሆኑ ልምዶችን ከብዝሃ ህይወት እና ተቋማት ጋር በተቀናጀ መልኩ ጠቃሚዎቹን ይለያል። መልክዓምድሩንም በማጥናት ተመሳሳይ ልምዶች በሌላ አካባቢ እንዳሉ ይመረምራል። የተለያዩ ተሞክሮዎች በምን አይነት አካባቢ ውጤታማ ሊሆኑ እንደሚችሉ ለይቶ ለማወቅ ጥረት ያደርጋል።

ፕሮጀክቱ የሚከተሉትን ሁኔታዎችን በተመለከተ መሰረታዊ ጥናት በጥቁር አባይ ተፋሰስ የስነምህዳር ላይ እና የሶሺዮ ኢኮኖሚክስ ጥናት ያደርጋል። እነሱም የመሬት አቀማመጥ፣ የአፈር አይነት፣ የታረሰ ቦታ እና የምርቱ ሁኔታ፣ የውሃ አጠቃቀም እና የአስተራረስ ስርዓት፣ የኑሮ ደረጃ እና ሌሎች በሶሺዮ ኢኮኖሚ ባህሪዎች ናቸው። ተስፋ ሰጪ የሆኑ የውሃ አጠቃቀም ግብዓቶችንም ከአካባቢው መጠነኛ የመስኖ እና የውሃ ተፋሰስ ሁኔታ ጋር ተጣጥመው የሚሰሩትን ተለይተው እንዲታወቁ ያደርጋል። ከዚህ ጋር ተያይዞ ለአካባቢው ግብርና ምርታማነት ወሳኝ የሆኑትን ጠቃሚ አሰራሮችን ለመለየት እና እንደ አስፈላጊነታቸው በቅደም ተከተል ተግባራዊ ለማድረግ ጥረት ይደርጋል።

ፕሮጀክቱ የሚያመጣቸው ውጤቶች ...

- ተለይቶ የወጣው የተሻሻለ የዝናብ ውሃ አጠቃቀም አሰራር ለየትኛውም የአባይ ተፋሰስ አካባቢ ተግባራዊ እንደሚሆን መለየት እና በሌሎችም የአፍሪካ ተፋሰሶች ኑሮን ለማሻሻል መጥቀሙን ማረጋገጥ።
- የአካባቢን ስነምህዳርን እና ተቋማትን መለኪያ በማድረግ የትኛው የውሃ አጠቃቀም ስርዓት በየትኛው ተፋሰስ ውጤታማ የሚሆንበትን ስርዓት ለይቶ ማወቅ።
- ጠቃሚ የሆነውን የመሬት አጠቃቀም ስርዓት በተለያዩ ተፋሰሶች ላይ ማጥናት እና ከውሃ ምርታማነት፣ ኑሮ ማሻሻል እና የኢኮኖሚ እድገት ጋር ማገናዘብ።

ፎቶ – A. Notenbaert

ፎቶ – L. Rebelo

The Nile Basin Development Challenge /NBDC/ 'ኘሮግራም በ CGIAR ስር በሚገኘው Challenge Program on Water and Food /CPWF/ ገንዘብ ዕርዳታ የተቋቋመ ነው። ዋና አላማው በገጠሪቱ ኢትዮጵያ ደጋማ ሥፍራዎች መልክዓ ምድርን መሰረት ያደረገ የተሻሻለ ዝናብ ውሃን አጠቃቀም ለማምጣት ነው። የተቀናጁ አምስት ኘሮጀክቶች አሉት። እነሱም 1. የቀድሞውን መማር 2. የተቀናጀ የዝናብ ውሃ አጠቃቀም ስትራቴጂ መንደፍ 3. የዝናብ ውሃን መሠረት ያደረገ የአጠቃቀም ኢኖቬሽን ስልት ማውጣት 4. በግድብ ውሃ አጠቃቀም ሳቢያ የሚመጡትን ችግሮች መገምገም እና ውጤቱን የሚጠቁም ሥልት መንደፍ 5. የመማሪያ፣ የመረጃ ልውውጥና የማስተባበሪያ መድረክ በኘሮጀክቶች መሃል ማመቻቸት።

የ NBDC ሥራዎች የሚተገበሩት፣ በሚከተሉት አለም አቀፍ ተቋማት ቅንጅት ነው። International Livestock Research Institute, International Water Management Institute, World Agroforestry Center, Overseas Development Institute, Nile Basin Initiative, Stockholm Environmental Institute, Ethiopian Economic Policy Research Institute, Catholic Relief Services – Ethiopia, Oromia Regional Research Institute, Amhara Agriculture Research Institution, Bahir Dar University, Ambo University, Nekemete University, Ministry of Agriculture and Ministry of Water and Energy. ጽሁፍ [Tilahun Amede \(t.amede@cgiar.org\)](mailto:t.amede@cgiar.org) ለበለጠ መረጃ <http://www.nilebdc.org>

